

Day One 2.9.2025 / Rehtori Ilkka Niemelän puhe

Olin innoissani ja ehkä vähän peloissanikin.

Syystäkin: olin juuri päässyt armeijasta ja jättänyt taakseni kotikaupunkini Säkylän. Olin matkalla jonnekin, jossa en tuntenut ketään.

Mutta sinä syyskuisena päivänä vuonna 1981, kun astuin kampukselle uutena opiskelijana – juuri täällä Otaniemessä – tiesin, että elämäni muuttuisi.

1980-luvulla yhteiskunta oli murroksessa: uusi teknologia, PC-tietokone (engl. *personal computer*), mullisti kaiken toimintamme ja käsityksemme siitä, mikä on mahdollista. Kuten muutkin ihmiset, joihin sinä aikana tutustuin, halusin ottaa kaiken irti edessäni olevista mahdollisuuksista.

Halusin olla osa maailmassa tapahtuvaa muutosta.

Kun katson nyt opintonsa aloittavia, näen tuon saman toiveen ja jännityksen heidän kasvoillaan.

Tänään, kun julistamme Aalto-yliopiston 16. lukuvuoden alkaneeksi, minulla on ilo toivottaa kaikki uudet opiskelijat tervetulleiksi yliopistoyhteisöömme eli aaltolaisiksi. Edessänne on lukemattomia uusia kokemuksia: tapaatte uusia ihmisiä, pääsette huippuasiantuntijoiden luennoille ja pääsette tekemään kokeita kampuksen lukuisissa laboratorioissa ja työpajoissa.

Elämä on täynnä mahdollisuuksia.

Samoin ajattelee varmasti moni tässä salissa, mukaan lukien ne 200 alumnia, jotka aloittivat opintonsa täällä 50 tai 60 vuotta sitten, sekä lukuisat kutsuvieraat ja Aallon työntekijät, jotka ovat täällä tänään.

Tervetuloa, kaikki. Välikomna alla. Welcome, everyone.

Uutena opiskelijana sinulla on runsaasti vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia. Mietit varmaan, miten voit löytää oman polkusi niiden keskellä.

Uskon, että oppimaan oppiminen on vahvin mahdollinen perusta elämälle.

Koulutus todella kannattaa.

Ymmärrän, että median uutissyötteitä selatessa ei ehkä aina tunnu siltä – onhan viime aikoina uutisoitu paljon siitä, miten vaikeaa valmistuneiden on löytää ensimmäinen työpaikkansa.

Pitkän aikavälin tilastot puhuvat kuitenkin selkeää kieltään: yliopistotutkinto on paras keino edistää työllistymistään sekä hyvinä että huonoina aikoina. Asiaa laajemmin tarkastellen näemme, että korkeakouluttautuminen vähentää työttömyyden riskiä yli puolella.

Yliopistotutkinto antaa tietoja ja taitoja, joista on hyötyä koko elämän ajan.

Vaikka yliopistosta valmistuminen on tärkeää, me Aallossa uskomme, että koulutus antaa muutakin kuin tutkinnon. Kun saavuin kampukselle 44 vuotta sitten, en osannut arvata saavani elinikäisiä ystäviä tai pääseväni tehtävään, jossa olen nyt.

Vuosikymmenten aikana olen oppinut ainakin sen, että uteliaisuus ja rohkea uuteen heittäytyminen voi viedä pitkälle.

Kuten yksi alumneistamme, yksi Supercellin perustajista, Ilkka Paananen, on todennut: "Jossain mielessä se on hyvä asia, että tavallaan on nuori ja vielä vähän hölmö, eikä oikeastaan tiedä mikä on mahdotonta, niin silloin itseasiassa kaikki muuttuu mahdolliseksi."

Nykyään kaikki tapahtuu nopeasti.

Muun muassa tekniikka on kehittynyt ennennäkemättömällä vauhdilla. Uusilla opiskelijoillamme on mahdollisuus olla osa muutosta. Sinä, joka olet juuri saanut uudet haalarit, uusia ystäviä ja ehkä uuden kodinkin, voit päättää, minkälaisen maailman haluat rakentaa ja minkälaisen panoksen haluat siihen antaa.

On yliopistojen ja päätöksentekijöiden vuoro kuunnella tarkasti.

Yliopistojen ja päättäjien on varmistettava, että koulutus pysyy yhteiskunnan kehityksessä mukana.

Siksi Aallossa pohditaan parhaillaan uuden monitieteisen kandidaattiohjelman luomista. Ohjelman opiskelijat opiskelisivat tekniikkaa, taidetta ja kauppatiedettä ja päättäisivät vasta tutkinnon puolivälissä, miltä alalta he valmistuvat. Tällä tavoin keventäisimme nuorten paineita valita oikea ala heti opintojen alussa ja kouluttaisimme laaja-alaisesti ajattelevia aaltolaisia yhteiskunnan tarpeisiin.

Juuri nyt suomalainen yhteiskunta tarpoo eteenpäin todella hankalassa tilanteessa. Työn tuottavuus ei ole parantunut toivotulla tavalla, eikä talous kasvanut yli kymmeneen vuoteen.

Mutta tilanne ei ole kuitenkaan näin synkkä kautta linjan. Emeritusprofessorimme Matti Pohjola on analysoinut Suomen kasvuhaasteita eri toimialoilla. Hänen raportistaan käy ilmi,

että Suomessa itse asiassa tapahtuu voimakasta kasvua tietyillä aloilla, kuten syväteknologian ja informaatioteknologian yrityksissä.

Aaltolaisilla on tässä vahvasti sormensa pelissä ja moni näistä kasvavista firmoista on lähtöisin juuri täältä, Otaniemestä. Ja vauhti vain kiihtyy: Aallon alumnien perustamien yritysten yhteenlaskettu arvo on jo yli 30 miljardia euroa, ja ne ovat luoneet yli 15 000 uutta työpaikkaa.

Suomi tarvitsee samanlaista uusiutumista ja kasvuhalukkuutta kaikille toimialoille.

Helsingin Sanomat uutisoi hiljattain konsulttiyhtiö McKinseyn raportista, jossa ruodittiin suomalaisten suuryritysten matalia kasvutavoitteita ja varovaisuutta investoida tutkimukseen ja kehitykseen. Riskinottoa kartetaan.

Jos yhä useammat alat uudistuisivat rohkeammin, talouden kuva kirkastuisi lisää. Kaikki me, jotka kuulumme Aalto-yhteisöön, voimme omalta osaltamme edistää tätä kaivattua muutosta.

Tässä kiperässä tilanteessa, jossa meidän on syytä auttaa kasvavia aloja uudistamaan Suomea, seuraan hyvin tarkkaan maan hallituksen ensi vuoden budjettineuvotteluja. Ne jatkuvat yhä. Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie, joka puhuu meille kohta, saattaa kertoa neuvottelujen viimeisimmät kuulumiset.

Hallitusohjelmassa on sovittu tärkeästä tavoitteesta korkeakouluttaa puolet nuorista ikäluokista – onhan Suomi jäänyt merkittävästi jälkeen OECD-maiden keskimääräisestä nuorten aikuisten koulutustasosta. Korkeakoulut pyrkivät vastaamaan tähän tavoitteeseen lisäämällä koulutuskapasiteettiaan. Se tarkoittaa opetushenkilökuntaa, tiloja ja välineitä kouluttaa kaikki opiskelijat laadukkaasti aina valmistumiseen asti. Tätä varten tarvitsemme ennakoitavan rahoitusnäkymän.

Hallitus kuitenkin sopi jo keväällä tulevien vuosien leikkauksista yliopistojen perusrahoitukseen, jolla koulutus toteutetaan. Jo nämä leikkaukset vievät Suomea kauemmas hallituksen tavoitteesta nostaa koulutustasoa. Vetoan maan johtoon: Tulevaisuus rakentuu tutkimuksesta ja koulutuksesta. Ei leikata niistä.

Haluan puolustaa Aallossa tehtävää työtä, koska näen, miten valtava merkitys tutkimuksella ja koulutuksella on maailmalle.

Hyvät aaltolaiset, haluan kiittää teitä kaikkia siitä merkityksellisestä työstä, jota teette päivittäin tällä kampuksella.

Uusille opiskelijoillemme haluan sanoa, että mukanaan tulee jälleen Aaltoon valtava määrä potentiaalia.

Kun aloitin opintoni, tiesin haluavani olla osa maailmassa tapahtuvaa muutosta. Matkan varrella eteeni tuli monia kiehtovia polkuja, joita olisin voinut lähteä seuraamaan. Yksi kuitenkin kiinnitti huomioni ylitse muiden, ja päätin hypätä tuntemattomaan. Neljä vuosikymmentä myöhemmin tuo 1980-luvun pieni erikoisala näkyy jokapäiväisessä elämässämme: tekoäly todella mullistaa maailmaamme.

Ehkä sinä löydät jonkin muun kiinnostavan aiheen. Nyt on sinun aikasi etsiä omaa polkuasi.

Yhdestä asiasta olen varma: valitsitpa minkä polun tahansa, oppimaan oppiminen auttaa sinua eteenpäin.

Kun etenet elämässä, ole utelias ja heittäydy rohkeasti uuteen, sillä juuri silloin mahdottomasta tulee vähän mahdollisempaa.